

Fake news – czyli fałszywa „prawda”?

Coraz więcej osób zdobywa informacje poprzez media społecznościowe. Każdy z nas trafił na informacje budzące wątpliwości. Bo na jakiej podstawie ktoś twierdzi, że np. dziś Słońce spadnie na Ziemię lub nastąpi koniec świata?

Czym są fake newsy?

Termin „fake news” jest neologizmem i nie ma formalnej definicji. W luźnym tłumaczeniu możemy powiedzieć, że jest to wiadomość mająca na celu wprowadzenie odbiorcy w błąd. Nie jest prawdą ani nie jest kłamstwem. Fake news opiera się zazwyczaj na dezinformacji lub żarcie, często zawierając elementy prawdziwe. Fake newsy mogą udawać prawdziwe informacje, artykuły, posty w mediach społecznościowych, memy itp. Mogą być tworzone w różnych intencjach, od oszustwa, poprzez narzędzia propagandy, wywołanie sensacji, po żart.

Internet to obecnie najpopularniejsze źródło komunikacji. Należy jednak z dystansem podchodzić do publikowanych w nim treści. Z badania IAB Polska Dezinformacja w sieci. Analiza wiarygodności kanałów informacyjnych wynika, że liderem w rozpowszechnianiu fake newsów są właśnie media społecznościowe. Na drugim miejscu są portale internetowe. W 2020 r. Internet zalała fala fake newsów

związanych z pandemią. Niestety przy dystrybuowaniu tego typu treści górę wzięła ludzka wyobraźnia. Mało kto pofatygował się o sprawdzenie informacji. Mylące mogą być też wiadomości, których głównym celem jest sparodiowanie, ośmieszenie opisywanej sytuacji bądź osoby i interpretacja ich jako właśnie fake news. Granica często się zaciera i powstaje błędne koło napędzane przez samych czytających. Upubliczniając treści, które nie mają pokrycia w rzeczywistości, sami narażamy się na nieprzechylne komentarze ze strony innych. Warto więc weryfikować podejrzane informacje na podstawie kilku źródeł lub czytać je z przymrużeniem oka.

Dezinformacja może mieć różny charakter:

- 1. sfabrykowana treść – treść nieprawdziwa, stworzona by oszukać odbiorcę;**
- 2. zmanipulowana treść – prawdziwa treść tak zniekształcona by oszukać odbiorcę;**
- 3. fałszywa treść – jeśli fałszywie powołuje się na prawdziwe źródła;**
- 4. fałszywy kontekst – kiedy prawda ulokowana jest w fałszywym kontekście;**
- 5. satyra lub parodia.**

Podział fake news w oparciu o takie kryterium treściowe proponuje C. Wardle¹⁸. Fake newsy rozpowszechniają nie tylko użytkownicy czy media, sprzyjają temu również rozwiązania technologiczne, np. boty.

Jak się ustrzec przed fake news? Rozwój technologiczny powoduje, że informacje, w tym fake newsy, błyskawicznie przenikają do społeczeństwa, a powstrzymanie dezinformacji w sieci wydaje się niemożliwe. Wykorzystajmy możliwości Internetu w celu weryfikacji zawartych w nim treści.

- Sprawdź źródło informacji – stronę www, znajdź pierwotne źródło
- Nie wierz nagłówkom – wczytaj się w treść
- Zweryfikuj wiarygodność autora
- Sprawdź datę – mogą to być informacje sprzed paru miesięcy lub lat
- Zaczepnij opinii